

Asia: VM037:00/2016

Hallituksen esitysluonnos eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Kohta 1. Tässä voitte kommentoida maakunnalle nyt siirrettäviksi ehdotettavia tehtäviä tehtäväaloittain: kattavatko ehdotukset kaikki tehtäväalan tehtävät, jotka pitäisi siirtää? (1. MAKU II yleisperustelut luvut 2.3- 2.3.21)

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 1? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 2.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Terveydensuojelu, tupakkavalvonta, elintarvikevalvonta sekä eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvonta ja eläinlääkäripalvelut (HE 2.3.1)

Kommenttinne tehtäväalasta

MTK pitää hyvänä sitä, että ympäristöterveydenhuolto ml. eläinlääkäripalvelut siirtyvät maakuntiin. Ympäristöterveydenhuolto kytkeytyy useisiin maakunnallisiin tehtäväkokonaisuuksiin ja sen asemointi maakunnassa riippuu pitkälti maakunnan sisällä tehdyistä päätöksistä. Maakunnissa on syytä tarkasti varmistaa, että vaikka ympäristöterveydenhuoltoa hoidettaisiin oman jaoston tai yksikön kautta tai soten yhteydessä, kytkös elinkeinojen kehittämiseen on selkeä. Alueen elinkeinorakenne tulee ottaa huomioon, kun päätetään elinkeinolle oleellisten palveluiden tulevaisuudesta.

MTK:n näkökulmasta ympäristöterveydenhuollon tulee rakentua kokonaisuutena. Vastuujaon tulee olla selkeä maakuntaorganisaatiossa. Nyt lausuttavana olevassa luonnoksessa on aivan oikein kiinnitetty huomiota mm. eläinlääkäripäivystyksen toimimiseen. Kiireellistä eläinlääkäriapua tulee olla tarjolla kotieläimille ympäri vuorokauden, sen on oltava kohtuuhintaista ja kohtuullisen etäisyyden päässä. Eläinsuojeluvalvonnan ja eläintautivalvonnan linkittyminen oleellisesti virkaeläinlääkärijärjestelmään on MTK:n näkökulmasta oleellista myös tulevaisuudessa.

Maatalous ja maaseudun kehittäminen (HE 2.3.2)

Kommenttinne tehtävälästä

MTK kannattaa esitystä, jonka mukaan maaseutuhallintokokonaisuus kootaan maakuntiin. Maakunnille kuuluvat luontevasti viljelijätukikokonaisuudesta hakemusten vastaanotto ja käsittely, tuen myöntäminen ja maksaminen sekä valvontatehtävät. Myös maaseudun kehittämiseen liittyvät tehtävät voidaan pitkälti kohdentaa maakunnille.

Maatalous on voimakkaasti säännelty toimiala ja sen vuoksi ammattitaitoinen ja hyvin toimiva maaseutuhallinto on elinkeinonharjoittajille hyvin tärkeä. Maa- ja metsätalouden ollessa useimpien maakuntien merkittävimmät toimialat, on hyvä, että niillä on merkittävä rooli maakuntien tehtävissä. Linjaus, jonka mukaan maaseutuhallinto hoidetaan siten, että alkutuotantoyrittäjät saavat tarvitsemansa hallinnon palvelut riittävän läheltä, on hyvä. On edelleen huolehdittava, että alueellisesti kattava toimipisteverkosto rakennetaan nykyisten YT-alueiden pohjalta, kuitenkin siten, että maaseutuhallinnon toimipisteverkoston aluerajaukset noudattavat tulevien maakuntien rajoja. Maatalouden harjoittajien toiminnan turvaamiseksi maaseutuhallinnon toimipisteverkostoa ei voida nykyisestä karsia.

Maaseutuhallintoon liittyvät keskeisesti maksajavirastosopimukset. Maksajaviraston toiminnan osalta Maaseutuvirasto on EU:n toimesta akkreditoitu toimijataho, joka tekee maksajavirastosopimukset nykyisin Ely-keskuksen ja YTA-alueiden kanssa. Alueet ovat siis maksajavirastoa. Tulevassa hallintomallissa tietojärjestelmät, ohjeistus ja laskennat on hyvä tehdä keskitetysti. Se mahdollistaa sen, että käytännöt ja tukilaskenta ovat lähtökohtaisesti samankaltaisia. Muutoksessa on kuitenkin varmistettava, että maaseutuvirastossa on riittävä viljelijälähtöinen osaaminen sekä asiakaslähtöinen toimintamalli.

MTK kiinnittää huomiota siihen, että metsätalouden edistäminen on jätetty pois maakuntien tehtävistä. Metsään liittyvillä elinkeinoilla on suuressa osista maakunnista keskeinen ja kasvava rooli. Tällä hetkellä metsätaloutta koskevista edistämisen- ja viranomaistehtävistä vastaa valtakunnallinen Suomen metsäkeskus. Uudistuksessa on syytä varmistaa, että metsätalouden edistäminen saa vahvan aseman maakunnissa. Uusiutuvien luonnonvarojen käytön lisääntyminen vaatii metsäsektorin elinkeinojen vahvaa edistämistä sekä elinkeinoja ymmärtävää viranomaistoimintaa. Metsätaloudelliseen toimintaan vaikuttaa suuri osa maakunnille linjatuista tehtävistä. MTK korostaa, että valtakunnallisessa ja maakunnallisessa valmistelutyössä on huolehdittava, että metsätalouden edistämisen- ja viranomaistehtävien hoituminen jokaisessa maakunnassa varmistetaan riippumatta siitä, kuuluvatko tehtävät jatkossa itsenäiselle Suomen metsäkeskukselle vai jokaiselle maakunnalle itselleen.

Maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveyden valvonta (HE 2.3.3)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Kalatalous ja vesitalous (HE 2.3.4)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Aluekehittämisviranomaisten eräät tehtävät (HE 2.3.5)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu (HE 2.3.6)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus (HE 2.3.7)

Kommenttinne tehtävälästä

Maakunnille on siirtymässä ELY-keskusten alueiden käytön suunnittelua koskevat tehtävät nykyistä konsultoivammassa muodossa. ELY-keskusten tehtävänä olevaa kuntien kaavoitus- ja rakennustoimen oikeudellista valvontaa ei olla siirtämässä maakunnalle.

Kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimien järjestämisen edistäminen (HE 2.3.8)

Kommenttinne tehtävälästä

MTK pitää päätösvallan siirtymistä ELY-keskuksilta kunnille hyvänä asiana. Maakunnan roolin tulee olla konsultoiva.

Luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen ja kulttuuriympäristön hoito (HE 2.3.9)

Kommenttinne tehtävälästä

Nykyisin voimassaolevan luonnonsuojelulain 6 §:ssä on säädetty luonnonsuojelun hallinnosta. Kyseisen säännöksen mukaan luonnon- ja maisemansuojelun ylin ohjaus ja valvonta kuuluu ympäristöministeriölle, kun taas kunnan tulee edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan. ELY-keskusten tehtävänä on puolestaan edistää ja valvoa luonnon- ja maisemansuojelua. Nyt lausuttavana olevan lakiehdotuksen mukaan 6 §:ää muutettaisiin niin, että jatkossa ELY-keskusten tehtäviä hoitaisi Valtion lupa- ja valvontavirasto. Lisäksi 6 §:ään lisättäisiin uusi momentti, jonka mukaan maakunnan tulisi edistää luonnon- ja maisemansuojelua alueellaan.

MTK pitää ongelmallisena sitä, että luonnonsuojelua koskevat asiat jäisivät käytännössä lähes kokonaan maakuntien tehtäväkentän ulkopuolelle. MTK pitää riittämättömänä sitä, että maakunnat saisivat hoidettavakseen vain toistaiseksi tarkemmin määrittelemättömiä luonnonsuojeluun liittyviä edistämistehtäviä. MTK:n näkemyksen mukaan luonnon monimuotoisuuden suojelu liittyy kiinteästi maakuntien muihin alueiden käytön tehtäviin, minkä vuoksi maakuntien roolin tulisi olla esitettyä merkittävämpi. MTK katsookin, että luonnonsuojeluun liittyvää asiakokonaisuutta tulisi tietyiltä osin keskittää maakuntien hoidettavaksi.

Luonnon monimuotoisuuden suojelun mittakaava on monipuolinen: valtakunnallisella tasolla voidaan laatia luonnonsuojeluohjelmia, kun taas paikallisella tasolla yksittäinen maanomistaja saattaa olla halukas perustamaan yksityisen luonnonsuojelualueen tai vaihtoehtoisesti tarvita poikkeuksen esimerkiksi Euroopan yhteisön lajisuojelua koskevista säännöksistä. Luonnonsuojeluun liittyvien lupa- ja valvonta-asioiden moninaisuus tulisi huomioida myös luonnonsuojelua koskevien viranomaistehtävien jaossa, mikä mahdollistaa tehtävien mielekkään jakamisen maakuntien ja Valtion lupa- ja valvontaviraston kesken. Esimerkiksi Natura 2000 -alueilla tehtävien toimenpiteiden valvontaan liittyvät tehtävät voitaisiin antaa maakunnille samalla, kun asian kokonaisuusraportointivastuu on ympäristöministeriöllä. Samoin maakuntien päätettäväksi ja valvottavaksi sopisivat yksittäiset poikkeamiset elinympäristö- ja lajisuojelusta. Valtakunnallinen Valtion lupa- ja valvontavirasto voisi puolestaan vastata suurten investointihankkeiden ympäristölupien käsittelyyn liittyvistä luonnonsuojeluasioista, jotta yhden luukun hankkeeseen liittyvät tavoitteet toteutuisivat. MTK kehottaakin pohtimaan perusteellisemmin ja ratkaisuhakuisesti sitä, miten luonnon monimuotoisuuden suojelun ja kulttuuriympäristön hoidon tehtävät on tarkoituksenmukaisinta jakaa eri tahojen kesken. Nyt ehdotettu kaavamainen ratkaisu ei MTK:n näkemyksen mukaan parhaalla mahdollisella tavalla hyödynnä eri viranomaisten väliseen tehtävienjakoon liittyviä etuja eikä johda kustannustehokkaaseen lopputulokseen.

Ympäristö- ja luonnonsuojeluasioiden keskittämistä valtakunnalliselle virastolle ei ole syytä perustella sillä, että vain valtakunnan tasolla voidaan huolehtia yleisen edun turvaamisesta lupa- ja valvonta-asioissa. Kuten vesilakia koskevasta muutosesityksestä käy ilmi, yleisen edun turvaamista voidaan hoitaa myös maakunnasta. Kun valmistelussa on korostettu sitä, ettei yleistä etua voida edistää maakunnista, ei olla myöskään tunnustettu meneillään olevaa muutosta. Aiemman hallintomallin tilalle ovat tulossa itsehallinnolliset maakunnat, joiden päätösvalta on oltava riittävän suuri mielekkään kokonaisuuden aikaansaamiseksi.

Näkemyks siitä, että vain valtion tasolla voidaan huolehtia yleisestä edusta, väheksyy maakuntien kykyä huolehtia alueensa kokonaisehittämisestä sekä yleisen edun turvaamisesta esimerkiksi luonnonsuojelussa. Maakuntien ja kuntien yksi keskeisimmistä tavoitteista pitäisi olla turvata jokaiselle asukkaalleen kuuluva oikeus terveelliseen ympäristöön, ja tämän tavoitteen toteutumiseksi maakunnille on annettava esitettyä enemmän toimivaltaa luonnon monimuotoisuuden suojelua koskevissa asioissa. Mikäli luonto- ja ympäristöasioihin liittyvää edistämistä ja päätäntävaltaa annetaan kunnille ja maakunnille, varmistetaan jokaiselle mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöön koskevaan päätöksentekoon.

Tässäkin yhteydessä MTK muistuttaa, että yleistä etua tulee käsitellä laajemmin kuin vain ympäristöasioihin liittyvänä erityiskysymyksenä. Yleinen etu kattaa esimerkiksi kaikki kestävyiden eri ulottuvuudet ja sitä on suhteutettava yksityiseen etuun erityisesti perusoikeuksien näkökulmasta. Yleisestä edusta puhuttaessa on välttämättä huomioitava myös esimerkiksi perustuslain 15 §:n turvaama omaisuuden suoja. Luonnonsuojeluun liittyvien lupa- ja valvonta-asioiden järjestelmän lähtökohtana on MTK:n näkemyksen mukaan oltava se, että ympäristö- ja luonnonsuojeluasiat sekä niihin mahdollisesti liittyvät yleiset ja yksityiset edut ovat jo lähtökohtaisesti osa kokonaistarkastelua kaikilla hallinnon tasoilla.

MTK korostaa sitä, että luonnon monimuotoisuuden suojeluun liittyvien moninaisten asioiden hoitamiseksi vaadittava asiantuntemus turvataan kaikissa niissä tahoissa, jotka osallistuvat asioiden hoitamiseen. Käytänteiden ja menettelyjen on oltava yksittäisen kansalaisen suuntaan mahdollisimman läpinäkyviä ja yksinkertaisia. On pidettävä huolta siitä, että esimerkiksi maakunta edistämistehtäviä hoitaessaan ei tee sellaisia asioita, jotka Valtion lupa- ja valvontavirasto joutuu myös hoitamaan omassa käsittelyvaiheessaan.

MTK esittää, että maakuntalain 2 luvun 6 §:ään maakunnan tehtävälain lisätään luonnonsuojeluun liittyviä lupa- ja valvontatehtäviä ja että myös luonnonsuojelulakia muutetaan näiden linjausten mukaisesti.

Maastoliikennelain yleinen valvonta ja erityislupien myöntäminen liikuntarajoitteisille (HE 2.3.10)

Kommenttinne tehtävälästä

MTK esittää, että maastoliikenneasiat kokonaisuutena säädetään maakuntien tehtäviksi

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyyn liittyvät valvontatehtävät (HE 2.3.11)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät (HE 2.3.12)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä turvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistötöiden toteuttamisesta (HE 2.3.13)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Vesien ja merensuojelu, vesien ja merenhoidon järjestäminen ja toteuttaminen sekä merialuesuunnittelu (HE 2.3.14)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen (HE 2.3.15)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Alueelliset romanasiaian neuvottelukuntia ja romanasioita koskevat tehtävät (HE 2.3.16)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen (HE 2.3.17)

Kommenttinne tehtävälästä

MTK pitää yhteispalveluiden järjestämistä tärkeä siten, että palvelupisteitä on laajalti saatavilla maakuntien eri alueilla.

Saariston liikenteen suunnittelu ja järjestäminen (HE 2.3.19)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemällä sopimuksella maakunnan hoidettavaksi kunnissa siirretyt rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisen tehtävät, joiden hoitamiseen kunnat ovat osoittaneet maakunnalle rahoituksen (HE 2.3.20)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Maakunnan muut tehtävät (HE 2.3.21)

Kommenttinne tehtävälästä

-

Muut huomiot maakunnille siirtyvien tehtävälöjen osalta

Muut mahdolliset huomionne tehtävälöistä

MTK pitää tarkoituksenmukaisena, että tehtäviä siirretään maakunnille mahdollisimman paljon. Tarkempia yksityiskohtia jäljempänä.

Kohta 2. Tässä voitte kommentoida Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaa lakiehdotusta (2. Laki Valtion lupa- ja valvontavirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä sitä koskevia yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 2? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 3.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Valtion lupa - ja valvontaviraston asema ja tehtävät (1-4 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

MTK korostaa, että yksi uudistuksen suurista muutoksista on valtion lupa- ja valvontaviraston perustaminen. MTK pitää viraston perustamista osittain maakuntauudistuksen tavoitteen vastaisena. Uudistuksessa lukuisia aluehallintoon kuuluvien ELY-keskusten tehtäviä aiotaan keskittää valtakunnalliseen virastoon. Keskittämistä on tapahtumassa etenkin ympäristöhallinnossa.

Virasto tulisi olemaan eri ministeriöiden yhteinen, mutta se näyttäisi käytännössä yksiköittäin olevan vahvassa ministeriökohtaisessa ohjauksessa. MTK:n näkökulmasta tämä johtaa helposti asioiden yksipuoliseen käsittelyyn.

Virasto tulisi esityksen mukaan turvaamaan mm. perusoikeuksien toteutumista. MTK korostaa, että esitetyllä virastomallilla ei perusoikeuksia pystytä turvaamaan. Viraston tehtäviin on sisällytetty valikoidusti perustuslain mukaisia ympäristöön liittyviä perusoikeuksia. Samaan aikaan esimerkiksi perusoikeutta koskien omaisuuden suoja ei ole mainittu. Lain 4 §:ssä esitetään, että virasto hoitaisi myös oikeusturva- ja valvontatehtäviä. Osana tätä tulisi turvata myös omaisuuden suoja.

MTK vaatii perusoikeuksissa kokonaisvaltaisempaa tarkastelua ja ihmettelee, miten ja mikä viranomaisen tulevassa hallintomallissa turvaisi perustuslain 15 §:n toteutumista Suomessa. MTK vaatii myös palamaan perustuslain tulkitsemisessä vuoteen 1999 ja pohtimaan, miten on mahdollista, että laajat eri näkökulmat huomioivat perustuslain tulkinnat ovat hiljalleen liukuneet tulkinnoiksi siitä, miten ympäristöasioiden yleinen etu voidaan turvata.

Esityksessä korostetaan, että kyseessä on usean ministeriön yhteinen virasto. Eri ministeriöiden välinen tasapaino näyttäytyy kuitenkin varsin vähäisenä, sillä ympäristötehtävät ovat selvästi korostettuina esillä. Viraston kerrotaan toimivan ennakoivasti ja riskiperusteisesti, vaikka mitään konkreettisia toimintamalleja ei esitetä. Perusteluissa korostuu valvonta eikä ennakoivaa, informoivaa ja ohjaavaa roolia tuoda konkreettisesti esille.

Viraston toiminta perustuu ohjaavien ministeriöiden yhteistyöhön ja yhteiseen päätöksentekoon. Pelkkä viraston olemassaolo ei takaa sen toimivuutta.

Kokonaisuudessaan MTK toteaa, että Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevan lakiehdotuksen perustelut ovat puutteelliset ja heikosti kirjoitetut. Maakuntauudistuksessa lähtökohdan tulisi olla tehtävien siirtäminen maakuntaan, minkä vuoksi siihen tulisi tosiasiallisesti pyrkiä ja asioita perustella siitä näkökulmasta. Lupa- ja valvontaviraston perusteluista näkyy, ettei useiden ympäristötehtävien siirtoa maakuntiin ole haluttu edes harkita.

Luku 2 Valtion lupa- ja valvontaviraston organisaatio (5 §)

Kommenttinne tästä pykälästä

MTK huomauttaa, että valmistelussa on korostettu viraston toimivan alueellisesti. 5 § kuitenkin selkeästi osoittaa, että viraston toimialat ja toimintayksiköt olisivat valtakunnallisesti toimivia tehtäväkokonaisuuksien hoitamista varten muodostettuja rakenteita eikä erillisiä aluetason tai muun jaotuksen mukaisia sääöstasolla määriteltäviä rakenteita olisi. MTK:n näkemyksen mukaan alueellisuuden korostaminen virastoa esiteltäessä on harhaanjohtavaa.

MTK esittää, että viraston tehtävänä olevien perusoikeuksien toteutumisen turvaamiseksi oikeusturvayksikön tehtäviin lisätään omistusoikeudesta huolehtiminen.

Esityksessä rinnastetaan työsuojelu ja ympäristötehtävät toisiinsa riippumattomina viranhaltijoina. MTK pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että työsuojelussa on aina heikompi osapuoli jo lain mukaan olemassa. Ympäristöasioissa heikompi osapuoli näyttäisi aina olevan ympäristö. Ympäristöpäätöksenteon riippumattomuus on tärkeä asia, mutta samalla on pystyttävä tarkastelemaan myös päätöksenteon kokonaisvaikutukset ja perusoikeuksien laajempi turvaaminen. Tämä toimintamalli ei käy ehdotuksesta esille.

MTK huomauttaa, että ympäristöasioiden käsittelyn ongelma konkretisoituu esityksen sivulla 8, missä kerrotaan säädettävän ympäristöasioiden yleisen edunvalvonnan yksiköstä. Yleisessä edussa voisi luonnoksen mukaan olla esimerkiksi tietynlaisesta ympäristötilasta, luonnon arvojen säilyttämisestä, virkistyskäyttöedellytysten turvaamisesta tai kulttuurihistoriallisesti merkittävän maisemakuvan säilyttämisestä. Viraston päätöksenteosta puuttuvat mittasuhteet, jos samaan aikaan ei tarkastella omaisuuden suojaa. Riippumattoman viranomaisen tulisi punnita ratkaisuvaihtoehtoja, etsiä vapaaehtoisia ratkaisuja ja lopulta osoittaa maksaja, jos yleinen etu menee yksityisen edelle.

Lisäksi luonnoksen sivulla 9 kerrotaan, että luonnonsuojelulakiin ja muihin ympäristölakeihin liittyy yleinen etu ja että lain mukaisissa viranomaistehtävissä huolehditaan osaltaan kyseisten säädösten mukaisesta yleistä edusta. Tämä tarkoittaa, että yleistä etua ei punnita perustuslain valossa, vaan ainoastaan kyseisen lain valossa. Esitys romuttaakin tavoitteen toimivasta ministeriöiden yhteisestä virastosta. Toimiakseen päätöksenteossa, tulee yleisen edun olla osa kokonaisuutta ja maakunnissa.

MTK kiinnittää myös huomion väitteeseen, jonka mukaan maakuntauudistuksen tarkoituksena ei ole ollut muuttaa yleisen edun valvontaa ympäristöasioissa koskevan järjestelmän perusteita, minkä vuoksi nykyisen järjestelmän keskeiset mekanismit halutaan säilyttää uudistuksessa. Väite ja maakuntauudistuksen tavoite ovat ristiriitaisia, koska kyseessä on yksi isoimmista hallintouudistuksista koskaan. Tavoitteena tulisi olla parhaiden uusien toimintamallien löytäminen ja samalla huonoista luopuminen. Jos maakuntauudistuksella mm. lakkautetaan ELY-keskukset, luodaan aito maakuntahallinto ja perustetaan uusi virasto, ei voida perustellusti väittää, että minkään ei ole tarkoitus muuttua. Kuten esityksestä käy ilmi, 17 vuoden takainen vesioikeuksista luopuminen ei ole vielä kukaan muuttanut käytäntöjä, vaan monet ratkaisutoiminnan järjestämistä koskevat periaatteet ovat edelleen pitkälti ennallaan.

Luonnoksessa todetaan, että yleisen edun valvontaan liittyy kysymys oikeudesta hakea muutosta viranomaisen tekemään päätökseen. Kansallisessa ympäristölainsäädännössä on varsin tavanomainen järjestely, että viranomainen voi sille osoitettujen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi hakea muutosta toisen viranomaisen tekemään päätökseen. Ollakseen tavanomainen järjestely, kuvaa malli hyvin maamme hallinnon byrokraattisuutta. MTK vaatii, että uudistuksessa tarkemmin kuvataan, miten viranomaisten väliset lausumat ja valitukset tulevat toimimaan ja voidaanko uudistuksessa entistä enemmän tukeutua myös tuomioistuimiin. Viranomaisten välisiä valituksia tulee minimoida.

MTK huomauttaa, että luonnoksen mukaan säännös yleisen edun puhevallasta otettiin ympäristönsuojelulakiin vuonna 2000 lain säätämisen yhteydessä. Perusteluja ei kuitenkaan ole kerrattu. Lisäksi luonnoksessa todetaan yksipuolisesti, että vaikka ympäristönsuojelulain mukainen ratkaisuharkinta on vesilakia yksiulotteisempaa, on yleisen edun näkökulman korostamista pidetty tarpeellisenä myös ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa. Esityksessä ei kuitenkaan kerrota, kuka on pitänyt tarpeellisenä ja miten määriteltynä. Teksti tulee täydentää tai poistaa. Kaikkiaan MTK edelleen hämmästelee päätöksentekojärjestelmää, jossa ympäristöperusoikeus ja ympäristöasioihin liittyvä etu nostetaan muiden perusoikeuksien yläpuolelle.

MTK vaatii ympäristöasioiden yleisen edunvalvonnan yksikön valmistelun lopettamista edellä mainituin perusteluin. Jos lupa- ja valvontavirastossa kaikesta huolimatta tällainen tehtävä tarvitaan, ei siihen tule perustaa erillistä yksikköä. Kuvaavampi ja osuvampi rakenne olisi lupa- ja valvontaviraston ympäristöasioiden sisäinen tarkastaja. Sisäinen tarkastaja voisi ottaa yleisen edun näkökulmasta käsittelyynsä vain lupa- ja valvontaviraston itsensä käsittelemiä päätöksiä, ei esimerkiksi maakunnan ratkaisemia asioita. Tällainen toimintamalli ei näkyisi asiakkaan tai luvan hakijan suuntaan eikä pidentäisi olennaisesti päätösten käsittelyaikoja, mikä tehostaisi hallintoa.

MTK:n näkemyksen mukaan luonnoksesta sivulta 9 on joka tapauksessa poistettava seuraava teksti: ”Jos hankkeen käsittelyn yhteydessä todetaan, että hanke saattaa vaikuttaa yleiseen etuun, tulisi yleistä etua valvovalla yksiköllä olla tilaisuus tuoda esille käsityksensä hankkeesta”. Teksti kuvaa lähinnä viranomaisten välisiä ennakkoluuloja ja esitetyn kaltaisten toimintamallien rakentaminen vahvistaa näitä ennakkoluuloja, eikä ohjaa luottamuksen rakentamiseen.

Valmistellun rakenteen epätyyppillisyyttä kuvaa se, että sivun 9 lopussa todetaan erillisen valvontayksikön perustamiseen liittyvän järjestelyn olevan erityislaatuinen. MTK korostaa, ettei Suomen lainsäädäntö ja hallinto kaipaa erityislaatuista vaan toimivia järjestelyjä.

Luku 3 Valtion lupa- ja valvontaviraston johtaminen (6-9 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

Pykälät kuvaavat konkreettisesti, että lupa- ja valvontaviraston toimintamalli tulee määräytymään vasta organisaation valmistuessa. Virastolla tulee olemaan työjärjestys, lisäksi toimialoilla ja toimintayksiköillä tulee olemaan omat työjärjestyksensä. MTK:n näkökulmasta näyttääkin väistämättömältä, että virasto tulee rakentumaan sisäisistä alavirastoista, minkä vuoksikoko virastolle asetettujen yhteistyötavoitteiden saavuttaminen tulee olemaan haasteellista.

Luku 4 Valtion lupa- ja valvontaviraston ohjaus (10-13 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Sosiaali- ja terveysalan tehtävistä vastaavaa toimialaa koskevat erityissäännökset (14-19 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 6 Eräiden ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittely Valtion lupa- ja valvontavirastossa (20-23 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 7 Erinäiset säännökset (24-32 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Valtion lupa- ja valvontavirastoa koskevat yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 3 Tässä voitte kommentoida Ahvenanmaan valtionvirastosta annettua lakiehdotusta (3. Laki Ahvenanmaan valtionvirastosta), sen yksityiskohtaisia perusteluja sekä yleisperusteluosuuksia: Muutos- ja korjausehdotuksia Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin sekä mahdolliset kommentit yleisperusteluihin

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 3? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 4.

Ei

Muutos- ja korjausehdotukset Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevaan lakiehdotukseen ja sen yksityiskohtaisiin perusteluihin

Kommenttinne lakiehdotuksesta. (Pyydämme viittaamaan pykälään/pykäliin, joita kommentoitte.)

-

Ahvenanmaan valtionvirastoa koskevan lakiehdotuksen yleisperustelut ja muut huomiot

Kommenttinne yleisperusteluista tai muut huomionne lakiehdotuksesta. (Pyydämme yksilöimään yleisperustelun osuuden, jota kommentoitte.)

-

Kohta 4. Tässä voit kommentoida hallituksen esitykseen sisältyvää ehdotusta laiksi maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevan lainsäädännön voimaannpanosta (6. Voimaannpanolaki): Muutos- ja korjausehdotuksia voimaannpanolain pykäliin ja yksityiskohtaisiin perusteluihin.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 4? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 5.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Luku 1 Yleiset säännökset (1-3 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 2 Tehtäviä ja toimivaltaa koskevat säännökset (4-7 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

MTK kannattaa siirtymäsäännöksiä, jotka mahdollistavat toiminnan sujuvan siirtymisen mm maaseutuvirastolle kuuluvilla toimialoilla.

Luku 3 Henkilöstöä koskevat säännökset (8-10 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 4 Omaisuusjärjestelyt (11-26 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

-

Luku 5 Erinäiset säännökset (27-34 §)

Kommenttinne näistä pykälistä

30§ varmistaa maaseudun kehittämisohjelman toteuttamisen ja 33§ varmistaa kunnaneläinlääkärikulujen korvaamisen kunnalle siirtymävaiheessa

Kohta 5. Tässä voit kommentoida hallituksen esityksen sisältämiä muita 224 lakiehdotusta, joilla toteutetaan maakuntauudistuksen edellyttämät tehtävänsiirrot maakunnille, Valtion lupa- ja valvontavirastolle ja muille virastoilla: Muutos- ja korjausehdotuksia esitysluonnoksen pykäliin (4. MAKU II lakiehdotukset) ja yksityiskohtaisiin perusteluihin (5. MAKU II yksityiskohtaiset perustelut).

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 5? Pakollinen kysymys. Mikäli ei, voitte siirtyä kohtaan 6.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.1 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

Oikeusministeriö, 32 lakiehdotusta, luku 2.2 (lakiehdotukset 1-32)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

2.2 Laki vesilain muuttamisesta

MTK kiinnittää huomiota 7 §:n 3 momenttiin, jossa yleisen edun valvonta on annettu osittain maakunnille. Tehtävien hoitamisen edellytyksenä on, että maakunta voi käyttää puhevaltaa niihin liittyvissä vesilain mukaisissa menettelyissä ja valvoa näissä asioissa yleistä etua. Maakunnan yleisen edun valvontatehtävä vesiasioissa olisi osin rinnakkainen Valtion lupa- ja valvontavirastolle kuuluvan yleisen edun valvontatehtävän kanssa. MTK onkin tyytyväinen oikeusministeriön näkemyksen, jonka mukaan yleisen edun valvontatehtävä voi kuulua muullekin taholle kuin lupa- ja valvontavirastolle. Ympäristöministeriön hallinnonalaa koskevissa esityksissä maakunnille ei ole tätä valtaa annettu. MTK esittääkin, että vesilain mukaisesti myös luonnonsuojelussa maakunnille annetaan yleiseen etuun liittyvää puhevaltaa.

MTK huomauttaa, että 15 luvun 2 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että Valtion lupa- ja valvontavirastossa yleistä etua valvovalla yksiköllä on oikeus hakea muutosta lupaviranomaisen tekemään päätökseen, jos tämä on tarpeen ympäristönsuojelua tai luonnonsuojelua koskevan taikka muun näihin rinnastettavan yleisen edun turvaamiseksi tai lain soveltamiskäytännön yhtenäisyyden varmistamiseksi. MTK vaatii, että viraston yleisen edun rooli rajataan koskemaan vain lupa- ja valvontaviraston päätöksiä eikä kaikkia Suomessa tehtyjä lupapäätöksiä.

Sisäministeriö, 6 lakiehdotusta, luku 1.1 (lakiehdotukset 1-3) ja luku 2.3 (lakiehdotukset 1-3)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

1.1.1 Laki ulkomaalaislain muuttamisesta

MTK ehdottaa pykälää 71§ otsikoksi - yhteistyö työmarkkina- ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa. Lisäksi teksti kuuluisi: työmarkkinaosapuolten lisäksi työntekijän oleskelulupien myöntämiskäytäntöjen seurantaan ja arviointiin sekä ulkomaisen työvoiman käytön yleisiä edellytyksiä koskevien valtakunnallisten ja alueellisten linjausten laadintaan osallistuvat myös merkittävimmät elinkeinoelämän järjestöt.

MTK haluaa korostaa, että maaseudun yritykset ovat riippuvaisia ulkomaisen työvoiman saatavuudesta sekä siihen liittyvistä käytännöistä. Tästä syystä yrittäjäjärjestöjen tulee olla mukana seurannassa sekä linjausten laadinnassa.

Puolustusministeriö, 2 lakiehdotusta, luku 2.4 (lakiehdotukset 1-2)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Valtiovarainministeriö, 20 lakiehdotusta, luku 1.2 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.5 (lakiehdotukset 1-12)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

1.2.5. Laki julkisen hallinnon yhteispalvelusta annetun lain muuttamisesta

MTK:n näkemyksen mukaan tehtävä sopii maakunnalle. MTK esittää 10§ lisättäväksi, että maakuntien tulee edistää yhteispalvelupisteiden sijaintia maakunnan eri osissa siten, että asiointi on mahdollista lähellä asukasta ja yrittäjää.

Opetus- ja kulttuuriministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 2.6 (lakiehdotukset 1-14)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Maa- ja metsätalousministeriö, 72 lakiehdotusta, luku 1.3 (lakiehdotukset 1-72)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

1.3.1. Laki kiinteistönmuodostamislain muuttamisesta

MTK pitää hyvänä 33 §:ää, joka siirtää lohkomisen kunnan päätettäväksi. Esitys on linjassa muiden rakentamista ja maankäyttöä koskevien esitysten kanssa.

1.3.5. Laki yhteisalueain muuttamisesta

MTK pitää hyvänä sääntelyä vähentävää sekä maanomistajan roolia korostavaa 18 §:n muutosta, jonka mukaan osakaskunnan sääntöjä ja sääntöjen muutosta ei enää vahvisteta viranomaisen toimesta.

1.3.7. Laki kalastuslain muuttamisesta

MTK:n näkemyksen mukaan kalastuslaissa on paljonkin muutostarpeita, mutta tässä yhteydessä MTK tyytyy esittämään, että 18 §:n mukaisen luvan (Alueellinen lupa kalastusopastointiin.) voisi poistaa kokonaan tarpeettomana byrokratiana. Ko. luvan voi myöntää vesienomistaja, viranomaista ei siinä tarvita. ELY-keskusten myöntämien lupien määrä on ollut vähäinen ja viranomaisen toimivalta asiassa loukkaa perustuslain mukaan suojattua omistusoikeutta ja pahimmillaan estää kalastusopasyrittäjyyttä

1.3.9. Laki kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain 25 §:n muuttamisesta

MTK esittää, että 25§ ELY keskus muutetaan maakunnaksi, joka toimii luonnonsuojelulain mukaisena viranomaisena. Maakunnalla on ja tulee olla paras paikallistuntemus siitä, kohdistuuko aiottuun toimenpiteeseen luonnonsuojelulaista johtuvia rajoitteita.

1.3.10. Laki maakuntien yhteistoiminnasta kalatalouden ja vesitalouden tehtävien hoitamisessa

MTK:n näkökulmasta ehdotettu laki on tärkeä, koska kalatalouden ja vesitalouden viranomaistehtävät on hoidettu keskitetysti muutamista ELY-keskuksista ja viranomaistoiminnan luotettava jatkuvuus maakuntauudistuksen yhteydessä ja myöhemminkin on syytä varmistaa erityislailla. MTK pitää tärkeänä, että maakunnille annetaan myös tämän lain tarkoittamissa asioissa aito itsemääräämisoikeus ja valta sopia mahdollisista yhteistyömuodoistaan muiden maakuntien kanssa. Pääsääntöisesti ehdotettu laki näin tekeekin. MTK huomauttaa, että ehdotettu 2 §:n yhteistyömalli on suositeltava muissakin maakunnille siirtyvissä tehtävissä, kuten jäljempänä olevissa poroja koskeissa tehtävissä. Aikataulu maakuntien välisille sopimuksille on hyvin tiukka, joten ministeriön tiukka kontrolli siirtymävaiheen aikana on perusteltua.

1.3.13. Laki metsälain 7 a ja 14 b §:n muuttamisesta

MTK ehdottaa, että ehdotuksen 7 a ja 14 b §:ssä Valtion lupa- ja valvontavirasto muutetaan maakunnaksi. Kyseisenkaltaiset luonnonsuojeluun liittyvät tehtävät sopivat paremmin maakuntien tehtäväksi. 14 b §:ssä on myös huomattava, että valtion viranomaisen rooli liito-oravakohteissa on neuvonnallinen, koska ELY-keskuksilla ei enää ole kohteiden rajausvelvollisuutta. Tehtävä sopii tästäkin syystä paremmin maakunnalle kuin valtion virastolle. Koska viranomainen (ELY) ei enää rajaa kohteita, on ELYjen rooli muuttunut neuvonnalliseksi. (ELY-keskus antaa tarvittaessa neuvontaa lisääntymis- ja levähdyspaikan heikentämis- ja hävittämiskiellon noudattamisesta. Neuvonta voi myös tarvittaessa sisältää lisääntymis- ja levähdyspaikan tilanteen varmistamisen maastossa.) Lupa- ja valvontavirastolla tuskin on ja sinne ei myöskään kannata rakentaa edellytyksiä hoitaa tällaista neuvontatehtävää, joka on selkeästi maakunnalle määritellyn luonnonsuojelun edistämisenmukaista toimintaa. Liito-oravaan ei liity hakkuissa myöskään minkäänlaista lupaprosessia.

1.3.17. Laki peruskuivatustoiminnan tukemisesta annetun lain kumoamisesta

MTK vaatii, ettei lakia kumota esitetyllä tavalla. Perusteluteksteistä ei käy ilmi, miten peruskuivatusten tekeminen varmistetaan tulevaisuudessa. Esitetty muutos johtaa peruskuivatustoiminnan vähenemiseen. Viime aikojen keskusteluissa ei ole keskusteltu tämän lakkauttamisesta, vaan päinvastoin - pidetty tarpeellisena.

MTK esittää, että jatkovalmistelussa kuvataan ja varmistetaan, että peruskuivatustoiminta turvataan tulevissa maakunnissa.

1.3.18. Laki riistahallintolain 5 §:n muuttamisesta

Muutoksessa maakuntaliiton ja ELY:n tehtävien yhdistyessä vähenee riistaneuvostosta yksi hallinnon edustaja.

MTK esittää, että riistaneuvoston paikkamäärä pidetään ennallaan ja riistaneuvostoon valittaisiin kaksi maanomistajatahon edustajaa. Näistä toinen edustaa (yksityis)metsätaloutta ja toinen maataloutta. Riistakantojen ja -vahinkojen hoidossa on välttämätöntä saada sekä maa- että metsätalouden näkökulmat mukaan päätöksentekoon. Sekä maatalouden että metsätalouden merkitys yhteiskunnalle tulevat lähivuosina kasvamaan, riistakantojen hoidolla on keskeinen vaikutus näiden elinkeinojen mahdollisuuksiin toimia yhteiskunnan kasvun perustana

1.3.21. Laki Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 6 ja 9 §:n muuttamisesta

Esityksessä mm elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset muutetaan Valtion lupa- ja valvontavirastoksi. MTK huomauttaa edelleen, että lupa- ja valvontaviraston kanssa yhteistyö on tärkeää, mutta toiminnallisesti esimerkiksi luonnonsuojeluasiat on säädettävä maakunnan tehtäväksi, kuten 1.3.13 kohdan metsälain muutosesimerkki osoittaa.

1.3.31. Laki eläinsuojelulain muuttamisesta

MTK pitää hyvänä 35§:n säädöstä, jonka mukaan maakunnan nimeämä virkasuhteessa oleva eläinlääkäri käyttäisi maakunnalle osoitettua toimivaltaa asioissa, jotka lailla täytäntöönpantavien Euroopan unionin säädösten mukaan kuuluvat virkaeläinlääkärille.

MTK edelleen korostaa, että 35§:n merkitys päivystyksen kannalta on olennainen. Maakunnan tehtäväksi kuuluva eläinsuojeluvalvonta koskisi myös kiireellisiä tehtäviä virka-ajan ulkopuolella. Päivystysvelvollisuus olisi tarpeen, jotta tehtävien hoito saataisiin turvattua kaikkina

vuorokaudenaikoina. Tällä hetkellä kunnilla on velvollisuus järjestää eläinlääkintähuollon tehtävistä virka-ajan ulkopuolella vain kiireellisen eläinlääkäriavun antaminen

MTK:n näkökulmasta kokonaisuutta täydentää se, että virkaeläinlääkäripäivystystä

koskeva velvollisuus ulotettaisiin koskemaan mukaisten eläintautilain helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien torjuntatehtävien lisäksi eläinsuojelulain edellyttämien sekä eläinten ja tuotteiden jäsenvaltioiden välisten siirtojen ja viennin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitamisesta.

MTK ei pidä hyvänä perustelutekstin kirjausta, jonka mukaan päivystys voitaisiin tarvittaessa järjestää maakuntien välisenä yhteistyönä. Käytännössä sinänsä hyvä maakuntien välinen yhteistyö voisi viedä päivystyksen liian kauas, eikä kiireellisen avun saaminen olisi enää käytännössä mahdollista.

MTK huomauttaa, että koska myös eläintautilakiin ja eläinten kuljetuksesta annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi päivystyksen järjestämiseen velvoittava säännös, olisi nämä päivystykset käytännössä tarkoituksenmukaista järjestää yhtenä kokonaisuutena.

MTK nostaa esille, että eläintautivalmiuden ja valmiusvarastojen ylläpito ja taudintorjunta sekä päivystyksen järjestäminen kiireellisten eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tehtävien varalta onnistuu hyvin maakunnallisena toimintana. Eläinsuojelulakiin ehdotetaan joitakin muutoksia

Maakunnan nimeämä virkasuhteessa oleva eläinlääkäri käyttäisi maakunnalle osoitettua toimivaltaa asioissa, jotka lailla täytäntöön pantavien Euroopan unionin säädösten mukaan kuuluvat virkaeläinlääkärille. Muutoin on esitetty, että maakunta voisi itse päättää ketkä maakunnan viranhaltijat toimivat eläinsuojeluviranomaisina. Eläinsuojelutyötä varten on perustettu valvontaeläinlääkäreiden virkoja, jotka nyt keskitetään maakuntiin. Valvontaeläinlääkärijärjestelmä on merkittävästi parantanut eläinsuojelutyötä. Tästä syystä MTK kannattaa esitystä.

1.3.37. Laki eläinlääkintähuoltolain muuttamisesta

MTK pitää hyvänä, että lakitasolla 11§ on todettu, että maakunta voisi yhtiöittämisvelvollisuuden estämättä tuottaa peruseläinlääkäripalvelun omana toimintanaan myös siltä osin kuin markkinoilla olisi saatavilla vastaavia palveluja. Tämä on välttämättömyys eläinlääkäripalvelujen saatavuuden ja päivystyksen turvaamiseksi koko maassa.

1.3.39. Laki eläintautilain muuttamisesta

MTK:n näkökulmasta keskeinen muutos on 85§:n sisältämä muutos, jonka mukaan virkaeläinlääkäripäivystystä koskeva velvollisuus ulotettaisiin koskemaan mukaisten eläintautilain helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien torjuntatehtävien lisäksi eläinsuojelulain edellyttämien sekä eläinten ja tuotteiden jäsenvaltioiden välisten siirtojen ja viennin valvontaan liittyvien kiireellisten tehtävien hoitamisesta. Päivystys voitaisiin tarvittaessa järjestää maakuntien välisenä yhteistyönä. Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuuden hoitaminen maakunnallisena tehtävänä mahdollistaisi tehokkaan ja laadukkaan valvonnan. Kuten eläinsuojelulain yhteydessä

MTK on huolissaan päivystyksen toimimisesta, jos se tehdään ylimaakunnallisena.

Eläintautivalmiuden ja valmiusvarastojen ylläpito ja taudintorjunta sekä päivystyksen järjestäminen kiireellisten eläinsuojelu- ja eläintautivalvonnan tehtävien varalta onnistuu hyvin maakunnallisena toimintana. - Uutena tehtävänä maakunnalle tulisi velvollisuus järjestää eläinsuojeluvalvonta kiireellisiä tehtäviä varten myös virka-ajan ulkopuolella. Maakunnallinen eläinlääkäripäivystys, eläintautipäivystys ja eläinsuojelupäivystys on mahdollista hoitaa maakunnassa yhtenä kokonaisuutena, mikä olisi tarkoituksenmukaisinta ja toisi MTK:n näkemyksen mukaan kustannustehokkuutta.

MTK peräänkuuluttaa välittömästi toimivien yhteistyömallien rakentamista, koska muutos edellyttää tukea tiedonkulkua Eviralta maakuntiin ainakin eläintautien vastustamisen osalta. Tämä aiheutuu siitä, että maakunnalle siirtyisivät sekä kunnaneläinlääkärintä aluehallintoviraston lain mukaiset tehtävät, momentissa ehdotetaan myös täsmennettäväksi, mitkä tehtävät Elintarviketurvallisuusvirasto suorittaa valvomiensa teurastamojen osalta maakunnan sijasta. Momentissa yksilöivät tehtävät vastaisivat nykyisiä kunnaneläinlääkärintä tehtäviä. Momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan Elintarviketurvallisuusvirasto on velvollinen toimittamaan maakunnalle tiedot teurastamossa tai laitoksessa epäillyistä ja todetuista vastustettavan, ilmoitettavan ja uuden vakavan eläintaudin tapauksista.

1.3.57. Laki lannoitevalmistelain muuttamisesta

MTK kannattaa säätelyn purkamista. MTK kuitenkin vaatii vaikutusten arviointia mitä 21§:n lievennetty ennakoilmoitusvaatimus tarkoittaisi. Suomeen sisämarkkinoilta, kevyemmällä säätelyllä tuotavat lannoitevalmisteet tai niiden raaka-aineet eivät saa vaarantaa maamme peltojen puhtautta ja elintarvikebrändiä esimerkiksi sillä, että lannoitteissa on arveluttavia jäämiä.

1.3.58. Laki luonnonmukaisen tuotannon valvonnasta annetun lain muuttamisesta

Muutokset ovat suurilta osin teknisiä. MTK haluaa kuitenkin korostaa, että 35§:n mukaiset maksut eivät saa johtaa viljelijöiden epätasa-arvoiseen asemaan.

Säädösten lisäksi MTK haluaa korostaa, että Luomuun kohdistuvia valvontaa ja tarkastuksia on tarve tarkastella ja kehittää myös yksityiskohtaisemmin.

1.3.65. Laki poronhoitolain muuttamisesta

MTK huomauttaa, että Kaikkia poronhoitolain mukaisia viranomaistehtäviä ei ole syytä keskittää Lapin maakuntaan. Poronhoitoa harjoitetaan päätoimisesti Lapin maakunnan alueella, mutta sitä harrastetaan yleisesti myös Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakuntien alueilla. Maakuntien itsemääräämisoikeutta ei tule sivuuttaa vaan antaa poronhoitoon kuuluvat viranomaistehtävät pääsääntöisesti kullekin maakunnalle itse hoidettaviksi kunkin maakunnan omalla toimialueella. Tämä selkeyttäisi viranomaisjärjestelmää ja varmistaisi maakunnallisen itsehallinnon toteutumisen kaikissa maakunnissa.

Maakunnille on toki syytä antaa mahdollisuus keskinäisin sopimuksin järjestää poronhoitolain mukaiset viranomaistehtävät haluamallaan tavalla. Menettelytapa olisi syytä olla samankaltainen kuin kalastuksen ja vesitaloustehtävien osalta ollaan säätämässä.

Arvioimislautakunnan nimeämiseen liittyviä tehtäviä ei pidä keskittää Lapin maakuntaan 36 §:ssä ehdotetulla tavalla. Valtaosa viljelyksille aiheutuvista vahingoista tapahtuu Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun maakunnissa. Myös mahdolliset vahingonkorvausoikeudenkäynnit toimeenpannaan tavanomaiseen tapaan paliskuntien kotipaikkojen käräjäoikeuksissa. Ehdotetussa laissa ei ole esitetty mitään perustetta ko. vahinkojen arviointiin liittyvien tehtävien keskittämiseksi. Hallintotehtävien hoitoa ei pidä siirtää asianosaisten omasta maakunnasta pois ilman erityisen painavaa syytä. Vahinkojen arviointiin liittyvän asian hoitaminen maakuntahallinnossa ei edellytä erityistä porotalouden asiantuntemusta., kysymyksessä on paremminkin oikeudenhoidon tai maa- ja metsätalouden asiantuntemusta edellyttävä viranomaistehtävä. MTK:n käsityksen mukaan asiassa on syytä kaikilta osin kunnioittaa maakuntien itsenäistä määräysvaltaa siten, että kukin maakunta vastaa itse alueellaan toimivien paliskuntien rajojen määrittelyistä, arvioimislautakuntien nimeämisestä yms. maakunnan tehtävistä. Jos jonkin paliskunnan/arvioimislautakunnan toimialue sijaitsee useamman maakunnan alueella, niin toimivaltaiseksi maakunnaksi voidaan laissa nimetä se maakunta, jonka alueella suurin osa paliskunnan tai arvioimislautakunnan toimialueesta on.

1.3.67. Laki porotalouden ja luontaiselinkeinojen rakennetuista annetun lain muuttamisesta

MTK nostaa esille, että ehdotetun lain 49 §:n 3 mom:ssa säädetään että "Toimivaltainen viranomainen on Lapin maakunta, jollei jäljempänä 119 §:ssä tai 127 §:n nojalla toisin säädetä." Toimivaltasäännös on kirjoitettu tuen hakemista tarkoittavan pykälän yhteyteen.

Epäselväksi jää, että onko ko. toimivaltasäännös tarkoitettu yleiseksi ja koskemaan kaikkia kyseissä laissa säädettyjä viranomaistehtäviä. Esimerkiksi tukipäätöstä tarkoittavassa 53 §:ssä tai maksamisen keskeyttämistä koskevassa 95 §:ssä käytetään kuitenkin ilmaisua "maakunta", ei siis "Lapin maakunta". Kiinnitämme myös huomiota siihen, että viitattua 127 §:ä ei ole liitetty nyt lausuttavana olevaan muutosehdotukseen. MTK:n käsityksen mukaan maakuntien itsemäärämisoikeudesta olisi syytä pitää kiinni ja antaa toimivalta kullekin maakunnalle itselleen sen omalla alueellaan.

1.3.68 porotaloutta kohdanneiden vahinkojen korvaamisesta annetun lain muuttamisesta

MTK esittää, että porotaloutta kohdanneet vahingot on edelleenkin syytä arvioida paikallisen maaseutuelinkeinoviranomaisen toimesta. Heillä on siihen käytännössä parhaat mahdollisuudet. Tämän vuoksi toimivaltaiseksi viranomaiseksi asiassa ei tulisi säätää Lapin maakuntaa vaan kukin maakunta omalla alueellaan tulisi olla vastuussa ko. lain mukaisista viranomaistoimista. Näin toimien maakunnan ja paikallisesti toimivien maaseutuelinkeino viranomaisten välinen yhteistyö on luontevaa

Liikenne- ja viestintäministeriö, 8 lakiehdotusta, luku 1.4 (lakiehdotukset 1-8)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Työ- ja elinkeinoministeriö, 28 lakiehdotusta, luku 1.5 (lakiehdotukset 1-2) ja 2.8 (lakiehdotukset 1-26)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

2.8.6. Laki työaikalain muuttamisesta

MTK:n näkemyksen mukaan Valtion lupa- ja valvontaviraston sijaan 14 §:ssä mainittu poikkeamisoikeus tulisi antaa maakunnille. Tehtävä luonteeltaan selvästi alueellinen. Alueellista toimivaltaa ei tule siirtää valtion keskushallintoon ilman painavaa syytä.

MTK ehdottaa 26 §:n (yötyö) 1 mom. 11-kohtaa muutettavaksi siten, että siitä poistetaan tarpeettomana sana "kiireellisessä", koska käytännössä kaikki kylvö- ja sadonkorjuutyöt ovat kiireellisiä. Myös samassa kohdassa oleva "välittömästi" -sana tulisi tulkintavaikeuksia aiheuttavana

kokonaan poistaa. On erikoista ja täysin tarpeetonta ryhtyä laintulkintaan siitä, mikä työtehtävä liittyy "välittömästi" lehmän poikimiseen ja mikä ei. 26, 27 ja 36 §:ien mukaisena viranomaisena tulisi olla valtion valvonta- ja lupaviranomaisen sijasta maakunta, koska maakunnalla paikallisesti toimivana viranomaisena on paremmat mahdollisuudet arvioida lupien tarvetta ja myöntämisedellytyksiä. Nykyisen aluehallintoviranomaisen valtaa ei ole syytä siirtää keskushallinnolle.

2.8.11. Laki työsopimuslain 13 luvun 12 §:n muuttamisesta, 2.8.14. Laki vuosilomalain 37 §:n muuttamisesta, 2.8.15. Laki tilaajan selvitysvelvollisuudesta ja vastuusta ulkopuolista työvoimaa käytettäessä annetun lain 10 ja 12 §:n muuttamisesta, 2.8.25. Laki suoran lisäeläkejärjestelyn turvaamisesta työnantajan maksukyvyttömyyden varalta annetun lain 5 §:n muuttamisesta ja 2.8.26. Laki työntekijöiden lähettämisestä annetun lain muuttamisesta

MTK esittää, että alueellisten työsuojeluviranomaisten toimivaltaa ei tulisi siirtää valtion keskushallintoon. Nykyisten AVlen vastuulla olevat työsuojelua koskevat tehtävät tulisi siirtää perustettaville maakunnille. Kyseisten tehtävien siirto keskushallinnolle olisi ristiriidassa aluehallintouudistuksen tavoitteiden kanssa. Maakunnilla on paremmat edellytykset hoitaa tämän kaltaiset. tehtävät.

Sosiaali- ja terveysministeriö, 14 lakiehdotusta, luku 1.6 (lakiehdotukset 1-4) ja luku 2.9 (lakiehdotukset 1-10)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

-

Ympäristöministeriö, 26 lakiehdotusta, luku 1.7 (lakiehdotukset 1-8) ja luku 2.10 (lakiehdotukset 1-18)

Kommenttinne näistä lakiehdotuksista. (Pyydämme viittaamaan lakiehdotuksen numeroon ja pykälään.)

1.7.1 Maankäyttö- ja rakennuslaki

Maakuntien tehtävä tulee jatkossa olemaan maakuntakaavan suunnittelun ja laatimisen sekä merialuesuunnittelun lisäksi edistää kuntien alueidenkäytön suunnittelua ja rakennusvalvontatoimen järjestämistä. Maakunnan ja alueen kuntien tulee harjoittaa ennakoivaa ja vuorovaikutteista yhteistyötä alueidenkäytön suunnittelussa.

Vaikutukseltaan valtakunnallisia tai merkittäviä asioita käsittelevien kaavojen osalta on vuorovaikutusta tehtävä niiden viranomaisten kanssa, joita asia koskee.

MTK huomauttaa, että 127§ viimeinen momentti on uutta. Valtion lupa- ja valvontavirastolle asetetaan tehtävä osallistua aktiivisesti historiallisesti tai rakennustaiteellisesti arvokkaan rakennuksen, kaupunkikuvan tai rakennetun ympäristön purkamislupiin koskeviin asioihin. Näissä asioissa vastuun tulee kuulua MTK:n näkemyksen mukaan kuulua kunnalle. Ylimääräistä sääntelyä ei tule lainsäädännöllä lisätä. Valituseliminä riittää normaalit oikeusasteet

177§: Mikäli kunta ei huolehdi alueidenkäytön suunnitteluun liittyvistä velvoitteistaan, on ympäristöministeriöllä oikeus puuttua asiaan ja asettaa uhkasakko. Olisi luontevaa, että tämä tehtävä siirtyisi jatkossa valtion lupa- ja valvontavirastolle.

178§: ympäristöministeriö voi antaa maakunnille tai kunnille määräyksiä, mikäli valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden toteuttamiseksi yleisen edun kannalta erittäin tärkeä etu ei ole toteutumassa. Olisi luontevaa, että tämä tehtävä siirtyisi jatkossa ministeriöltä valtion lupa- ja valvontavirastoon, johon yleisen edun valvontaa ollaan kokonaisuutena sovittamassa.

199§: ympäristöministeriön on huolehdittava alueiden käytön ja rakennetun

ympäristön tilan ja kehityksen seurannasta. Tämä tehtävä on laadittu uutena MRL:iin. Maakuntauudistuksessa ei ole tarkoituksenmukaista luoda lisää tehtäviä eri viranomaisille, vaan selkiyttää nykyistä hallintomallia. MTK ei näe tätä seurantatehtävää tarkoituksenmukaisena. Esitetty pykälä on ristiriidassa hallituksen tavoitteiden kanssa, joilla valtaa on annettu kuntiin. Lisäksi pykälä lisäisi hallinnon sisäistä byrokratiaa ja kustannuksia tarpeettomasti. Tästä syystä maakuntauudistukselle asetetut kustannussäästötavoitteet jäisivät osaltaan saavuttamatta.

MTK Huomauttaa, että esityksessä on muutettu runsaasti maakuntauudistuksesta riippumattomia asioita. Ainakin pykälissä 177, 178, 205 asianomainen ministeriö on muutettu ympäristöministeriöksi. MTK huomauttaa, että pitämällä sanamuoto asiaomaisena ministeriönä mahdollistetaan hallinnon joustava kehittäminen. Esimerkiksi, jos ministeriössä tapahtuu muutoksia, ei lakeja tarvitse kirjoittaa uudelleen. MTK esittää, että sanamuoto pidetään asianomaisena ministeriönä.

1.7.5. Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Vastuun siirtyessä maakunnille, MTK esittää, ettei pohjavesialueen määrittämisessä pyydetä lausuntoa lupa- ja valvontavirastolta (10 d §). Kunnat ovat oikea taho lausunnon antajana.

1.78. Laki rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain muuttamisesta

MTK:n näkemyksen mukaan rakennusperintötehtävä kuuluu maakunnalle, ei valtion lupa- ja valvontavirastolle.

2.11.1. Laki ympäristönsuojelulain muuttamisesta

MTK:n näkökulmasta tehtäväsiirrot on tehty maakuntauudistuksen linjausten mukaisesti. Käytännössä sana valtion lupaviranomainen on muutettu muotoon Valtion lupa- ja valvontavirasto. Maakunnat ovat kuitenkin valvova viranomainen maataloustuissa (23 §). Lisäksi muutama muukin tehtävä siirtyy maakunnille.

MTK korostaa, että ympäristötehtävissä kokonaislausunto keskittyy lupa- ja valtavirastoa koskevaan osioon. Ympäristönsuojelulain 21 §:ssä on kuitenkin kuvattu ympäristöasioiden yleisen puhevallan taustaa. Perustelujen mukaan Säännös otettiin ympäristönsuojelulakiin vuonna 2000 lain säätämisen yhteydessä. Yleisen edunpuhevalta on lähtöisin vesilainsäädännöstä, jossa intressivertailussa otetaan yhtenä näkökantana huomioon yleisen edun näkökulma. Tässä kohtaa MTK haluaa korostaa, että yleinen etu on yksi näkökanta, ei kaiken ylittävä.

Luonnoksessa todetaan myös, että vaikka ympäristönsuojelulain päätöksentekojärjestelmä on yksiulotteisempaa vesilainsäädäntöön verrattuna, on yleisen edun näkökulman korostamista pidetty tarpeellisena myös ympäristönsuojelulain mukaisessa päätöksenteossa MTK huomauttaa, että perustelutekstistä ei käy ilmi ketkä ovat pitäneet tätä tarpeellisena, koska toisen suuntaisiakin näkökulmia on esitetty.

2.11.2. Laki jätelain muuttamisesta

MTK korostaa, että jätelain ja ympäristönsuojelulain on oltava hyvin yhteensopivia ja tässä valmistelussa luonnos on onnistunut.

MTK huomauttaa, että lakiin on kirjoitettu omat voimaantulosäädökset, vaikka voimaantulosäädökset on yleisesti kirjoitettu yhteiseen voimaantuloakiin.

MTK pyytää kiinnittämään huomiota siihen, että 87 ja 88 §:ssä alueellisista jätesuunnitelmista luovutaan ja ne korvataan valtakunnallisella jätesuunnitelmalla. Tällä hetkellä on vielä epäselvää, miten hankintalain muutos tulee vaikuttamaan esimerkiksi maaseudun jätehuoltoon, kun kuntien sidosyksikköjen asema on epäselvä. Jätesuunnitelmia laadittaessa on tärkeä, että maaseudun elinkeinoja edustavat tahot ovat mukana

2.11.10. Laki maa-aineslain muuttamisesta

Kaikki maa-aineslainmukainen toiminta siirtymässä valtion lupa- ja valvontavirastolle. Aika paikallisia kysymyksiä ovat. Kyseinen kokonaisuus istuisi yhtä hyvin myös maakuntaan. Vastuuviranomaisen muutos ei itsessään vähennä hallinnollista taakkaa. Kuntien tehtävät ovat jo nyt suuret ja toimivaltaa voisikin keskittää enemmän kuntiin.

2.11.11 Laki luonnonsuojelulain muuttamisesta

Lakiluonnos ei vastaa hallituksen linjauksia, jonka mukaan osa luonnonsuojelutehtävistä siirtyy maakuntaan ja osa lupa- ja valvontavirastoon. MTK: näkemyksen mukaan luonnonsuojelukokonaisuus kannattaa siirtää maakuntaan. Laki on valmisteltava uudestaan siten, että luonnonsuojelutehtäviä selkeästi siirretään maakuntiin.

2.11.13. Laki maastoliikennelain muuttamisesta

Lakiluonnoksessa asiat siirretään ELY-keskuksilta Valtion lupa- ja valvontavirastoon. Tehtävät ovat kuitenkin luonteeltaan samankaltaisia, kuin maakuntien muut tehtävät liittyen mm. alueiden käytön suunnitteluun tai liikennejärjestelmiin. MTK esittää, että maastoliikenneasiat hoidetaan maakunnasta.

Kohta 6. Tässä kohdassa voitte jättää muita lausunnoilla olevaa hallituksen esitystä koskevia uudistuksen täytäntöönpanoon liittyviä kommenttejanne, huomioitanne ja näkemyksiänne.

Onko teillä kommentoitavaa kohtaan 6? Pakollinen kysymys.

Kyllä (vastauskohdat aukeavat, jos tämä vaihtoehto valitaan)

Ulkoministeriön hallinnonala

-

Oikeusministeriön hallinnonala

-

Sisäministeriön hallinnonala

-

Puolustusministeriön hallinnonala

-

Valtiovarainministeriön hallinnonala

-

Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala

-

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

-

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

-

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

-

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

-

Ympäristöministeriön hallinnonala

-

Hallinnonalariippumaton yleinen palaute täytäntöönpanoa koskeviin lakiehdotuksiin

MTK huomauttaa, että maakuntauudistuksen massiivisuudesta johtuen osaa lainsäädännöstä, kuten lupa- ja valvontaviraston ympäristöasioiden valmistelu ei ole valmisteltu hyvän tavan mukaisesti eri tahoja osallistamalla. Lait on valmisteltu pääosin virkатыönä. Osa lainsäädännöstä on kuitenkin tehty tiiviissä yhteistyössä sidosryhmien kanssa. Tästä hyvä esimerkki on työ- ja elinkeinoministeriön johtama aluekehitys- ja kasvupalvelujärjestelmä uudistus. Lausuttavana ollut kasvupalvelulainsäädäntö oli sisällöltään hyvä jo lausuntovaiheessa. Lupa- ja valvontavirastoa koskeva lakiehdotus puolestaan on perusteluiltaan heikko ja vaatii paljon muutoksia.

MTK huomauttaa myös, että hyvään lainsäädännön valmisteluun kuuluu säädösmuutosten aiheuttamat vaikutusten arvioinnit sekä yksityiskohtaisissa perusteluissa olevat tarkemmat kuvaukset. Nämä lainsäädännön valmistelun keskeiset osiot ovat puutteelliset.

Esimerkkinä MTK nostaa esille luonnoksen 2.11.11 laki luonnonsuojelulain muuttamisesta. Hallituksen linjausten mukaisesti luonnonsuojelutehtävät jaettaisiin maakuntien ja lupa- ja valvontaviraston kesken. Virkamiesvalmistelussa on ollut selvästi nähtävillä haluttomuus siirtää luonnonsuojelutehtäviä maakunnille. Lakiluonnoksessa tämä haluttomuus kärjistyy konkreettisesti. Yhtään ELY-keskuksille nykyään kuuluvaa luonnonsuojelutehtävä ei olla siirtämässä maakunnille, vaan jokaiseen pykälään on kirjattu lupa- ja valvontavirasto. Esitys on täysin Suomen hallituksen linjausten vastainen. Lisäksi yksityiskohtaisissa perusteluissa ei ole esitetty ainoatakaan yksityiskohtaista perustelua.

Mäki-Hakola Marko

Maa- ja metsätaloustuottajain keskusliitto MTK r.y.